

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

עין משפט נר מצוה

י.

(א) [תוס' פאה פ"ד] כמות
סה" (ו) [ו] פאה פ"ד,
(ג) [ב] נלקוט וע"י [לח] והג'
אמר ר"ח ב"א אר"י,

תורה אור השלם

- 1 כבוד חכמים יתקבל וביסלם מרים קלון: משלי ג ה
- 2 כי לי בני ישראל עבדים עבדו הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני? אלהיכם: וקרא כה נה 3 בני אדם לוי אלהים לא התגדדו ולא יתשמו קרחה בן געיהם למע: דברים י ד 4 הלא פרס לרוב לחמך ועניים מרודים תביא בית בי תראה ערם ובסוהו ומבשרך לא תתעלם: ישעיהו ה ז 5 השמר ק"ן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת לא תמשה ורעה עין באחך ואביון ולא תתן לו וקרא ע"ך אל? והיה כך חסד: דברים יט ז 6 יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וזייפו את ישיב ערם לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעם: דברים יט ז 7 כי בה אמר? אל תבוא בית מרוח ואל תלך לספור ואל תגר לרעה כי אספת את שלומי מאת העם הזה נאם? את החרט את החמיה: ירמיהו ט ז 8 בה אמר? שמור משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות: ישעיהו נ א 9 לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות: משלי י ב 10 אני בצדק אחזק פניך אשבעה בהקיץ תמונתך: תהלים יז ט 11 מלוא? חונן דל ונגמול ושלם לו: משלי יז י 12 עשיר בפרשים יושלם ועבד לוה לאיש מלוא: משלי כ ז 13 לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות: משלי יא ד 14 יום עברה היום והוא יום צרה ומצוקה יום שאה ומשואה יום חשך ואפלה יום ענן וצדקה: צפניה ט ט

ימלא חיים. וכתבי גבי חכמה כי מולאי מלא חיים: **צעלי אגדה.** מתוך שהן דרשנין ומוסכין את הלכ הכל מוכדין אותם: **לצעל דהון.** רשע או עובד כוכבים: **להלל אנו צנון כו'.** שהצדקה מללת מגיהנס כדאמר' לקמן בשמעמין: **שמונוסוי של אדם.** שכן שיתפרנס ממנו: **חסרונוסוי.** הפסק שעמדי להפסקי: **וכה.** למול עובד יתן אותו חסרון לעניים: **הוא [לח] כחלמא.** כדמולאי (ו) יה"כ: **דענו מחסר שבע מאה דינרין.** בזאתה שנה: **שקיל לדקה מיניהו.** כל השנה היה כופין צדקנים וגובה מהן לדקה: **פש גבייהו.** ערצ רשע השנה שיבסר דינרי שלא נתנו לצדקה משבע מאה דינרי: **לא סדהלו.** למיפסק יותר: **אמאי לא אמרס לו.** מתחלה שכן חלמת והיינו גותנין כולן: **השפא קו.** חס נפלתי: **איחייב מאן דסני לו.** כאלס שמולה קללתו בחצירו: **מחלי שפא ועובדי עבודס כוכבים.** כסקילה ואמר מר (כמות 77 ד): **מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסמו דדמי לסקילה דמתן (כמות 77 ד מה.)** בית הסקילה היה גבוה שמי קומות וכו': **פרקליטין.** מלמי יוסר [של מלאכי השרת]: **כי אספתי אס שומי מאס העס הוה.** ומהו השלוס את החסד ואת הרחמים שהיו רגילין לעשות: **מפעפעו.** מרככו: **הגוף סובלו.** [כל הגוף] מלא רוח: **וכן צדק.** כמתלה ואח"כ אלוה פניו כתפלה: **אשבעה כהקיץ המונתך.** שכר הקילה אשבע תמונתך: **מלוה ה' חונן דל.** החונן לים נעשה מלוה להקצ"ה וכתבי ועבד לוה לאיש מלוה (משלי כג): **ואיוו היה לדקה המללס מדינה של גיהנס.** כלומר חיה מן המקראות הללו מדבר מדין של גיהנס אותו שכמו לא יועיל הון ציוס עברה: נותנה

ואיוו שמצאת ממיחה משונה נותנה ואיוו יודע צמי נותנה. וא"ת אדרבה זאת שהיא מלוה רבה היא לה להליל מדינה של גיהנס שהוא רע ציטר ואומר ר"י דרוב דברים אין עומדין לחדס צעולס הזה אלס לחסר מיחה וצעולס הזה אין עומדין לחדס אלס מלות גדולות כמתן (קדושין 77 נט): **אלו דברים שאדם אוכל מפירותיו צעולס הזה והקין קיימת לעולם הבא** לכן קאמר דלפילו ממיחה משונה דהוי צעולס הזה מללת: אלס

שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו ואתם קרוין עבדים שנאמר **כ"י לי בני ישראל עבדים אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא דרוון משגר לו ואנן קרוין בנים דכתיב **בנים אתם לה' אלהיכם אמר לו אתם קרוים בנים וקרוין עבדים בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין עבדים ועכשיו אין אתם עושין רצונו של מקום אמר לו הרי הוא אומר הלא פרום לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי עניים מרודים תביא בית האידנא וקאמר הלא פרום לרעב לחמך: דרש ר"י ברבי שלום בשם שמונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובין יוחנן בן זכאי הוא להו בחילמא דבעו למיחסר שבע מאה דינרי עשינהו שקל מיניהו לצדקה (ו) פוש גבייהו שיבסר דינרי כי מטא מעלי יומא דכיפורי שדור דבי קיסר נקטניהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא תדחלוין שיבסר דינרי גבייהו שקלינהו מינייכו אמרי ליה מנא ידעת אמר להו חלמא הואי א"ל ואמאי לא אמרת לן [דינתיבניהו] אמר להו אמניא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה רב פפא הוה סליק בדרגא אישתמיט כרעיה בעי למיפל (ו) אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבחות וכוונדי עבודת כוכבים א"ל חייא בר רב מדפתי לרב פפא שמא עני בא לידך ולא פרנסתו (ו) דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר **כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב הכא ה' השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וכתבי התם יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים תניא (ז) א"ר אלעזר בר' יוסי כל צדקה וחסד שישיראל עושין בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין גדולין בין ישראל לאביהן שבשמים שנאמר **כה אמר ה' אל תבא בית מרוח ואל תלך לספור ואל תגוד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה [וגו'] את] החסד ואת הרחמים חסד זו גמילות חסדים רחמים זו צדקה תניא ר"י אומר גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר **כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות** הוא היה אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם הר קשה ברזל מחתכו ברזל קשה (ו) אור מפעפעו אור קשה מים מכבין אותו מים קשים עבים סובלים אותן עבים קשים רוח מפורתן רוח קשה גוף סובלו גוף קשה פחד שוברו פחד קשה יין מפינו יין קשה שינה מפכחתו ומיתה קשה (ו) מכולם [וצדקה מצלת מן המיתה] דכתיב **וצדקה תציל ממות דרש רבי דוסתאי ברבי ינאי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מביא דרוון גדול למלך ספק מקבלין אותו הימנו ספק אין מקבלין אותו הימנו [ואם תמצא לומר מקבלים אותו ממנו] ספק רואה פני המלך ספק אינו רואה פני המלך והקדוש ברוך הוא אינו כן אדם גותן פרוטה לעני וזכה ומקבל פני שכינה שנאמר **אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך רבי אלעזר דיהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר (ו) דכתיב אני בצדק אחזה פניך מאי אשבעה בהקיץ תמונתך אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמגדדין שינה מעיניהם בעולם הזה והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא א"ר יוחנן מאי דכתיב **מלוה ה' חונן דל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול** **עבד לוח לאיש מלוה א"ר חייא בר אבא רבי יוחנן (ז) רמזי** כתיב **ללא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתבי** **לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות שתי צדקות הללו למה אחת שמצילתו ממיחה משונה ואחת שמצילתו מדינה של גיהנס ואי זו היא שמצילתו מדינה של גיהנס והוא דכתיב ביה עברה דכתיב **ליום עברה היום והוא ואי זו היא שמצילתו משונה נותנה****************

צ א מיימוני פ"י מהל' ממתני עיניו ה' נ סגן עשין קצב טו"ש"ע י"ד סי' רמז סוף א:
צא ב מ"י שם ה' טו [טו"ש"ע א"ח סי' 35 ספי' ז' וטו"ש"ע י"ד סי' רמז ספי' ד':

רבינו גרשום
צדקה זו עושר שיהיו לו נכסים ועושר שיעשה מהם צדקה: כבוד. זו אגדה בשביל שידוע לדרוש באגדות מכונין אותו: רש לז לשבך הדון. יצר הרע להשיבך ולהטעותך ולומר לך: ועכשיו אי אתם עושין רצונו של מקום. לפי שאתם בגלות ואי אתם יכולים לקיים כל התורה: עניים מרודים. שגרים: כפי אדם ששלום: איכי השתא נפלי. הייתי בן דיון בסקילה כדאמר בית הסקילה היה גבוה ב' קומות (סנהדרין מה). וכוונדי עבודת כוכבים דכתיב (דברים יז) וסקלתם באבניו: ומתו: ופרקליטין. כמלמו סניגוריה: כי אספת את שלומי בשביל שאינם עושים לא חסד ולא רחמים. הא עושין יתיה להם שלום גדול: מפעפעו. עושה רך: אני בצדק. שאשעה צדקה מתחילה והדר אחזה פניך

גליון הש"ס

נמרא כי הא דבני אחתיה. וכענין זה איתא במדעס רבה וקרא פרסה לז בניו אחיה דרשב"י:

הגהות הב"ח

(ה) נמרא פש גבייהו כל"ל ואת' נמקס: (ו) שם בני נופל חלש דעתיה אמר השתא: (ז) שם ברזל קשה אש מתפעפ אש קשה מיס: (ד) שם ומיתה קשה (מכילס) מ"מ וי"ז סי' ס"א משיבה: (ט) שם והדר מל"ל אמר כתיב כל"ל אות' ד' נמקס: (י) רש"י ד"ה מ"ח לכו חלמא כדמולאי ראש השנה הסי':